

DİL – EDEBİYAT
ve
TARİH ARAŞTIRMALARI II

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ONAR GÜNEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR

YAZARLAR

Ahmet ALTAY
Ayşe ADIYAMAN
Burcu ŞENTÜRK
Cahit KARAKÖK
Faruk KANGER
Fatih SARIMEŞE
Fuat DAŞ
Huriye ÇOLAKLAR
Hüseyin DEMİR
İlker Mete MİMİROĞLU
Mehmet BÖLÜKBAŞI
Mustafa KORUMAZ
Nagihan DİREK
Özlem ONAR GÜNEŞ
Ş. Sena KAYHAN
Tunay KARAKÖK
Veysel AKKAYA
Zehra ŞİMŞEK
Ziya KAZICI

Hiperyayın 433
Araştırma- İnceleme

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ONAR GÜNEŞ - Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR

Genel Yayın Editörü

Hatice BAHTİYAR

Mizanpaj

Meral GÖK

Kapak Tasarım

Eylül Grafik

Yayıncı Sertifika No: 16680

ISBN: 978-605-281-475-8

e- ISBN: 978-605-281-476-5

1.Baskı: İstanbul, 2019

Copyright© Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın telif hakları, 5846 sayılı yasanın hükmüne göre, kitabı yayımlayan Hiperlink Eğitim İletişim Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Dr. Öğr. Üyesi Özlem ONAR GÜNEŞ - Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR'a aittir. Yayıncının ve yazarın izni olmaksızın elektronik ve mekanik herhangi bir kayıt sistemi veya fotokopi ile çoğaltılamaz, kopyalanamaz. Ancak kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.

Dil – Edebiyat ve tarih araştırmaları II / editörler Dr. Öğr. Üyesi Özlem Onar Güneş, Dr. Öğr. Üyesi Huriye Çolaklar ; yazarlar Ahmet Altay [ve 18 diğer].—1. Baskı . -- İstanbul : Hiperyayın, 2019.

480 sayfa : şekil, tablo ; 24 cm. – (Hiperyayın ; Araştırma -İnceleme)

ISBN : 978-605-281-475-8 e- ISBN : 978-605-281-476-5

Kaynakça bölüm sonlarındadır.

1.Türk dilleri -- Araştırma.2.Türk edebiyatı -- Araştırma. 3. Tarih -- Araştırma. I. Güneş, Özlem Onar. II. Çolaklar, Huriye. III. Altay, Ahmet. IV. Dizi.

PL 21/D56 2019 494.3/DİL 2019

Baskı-Cilt: Mikyas Basım Yayın Matbaacılık **Sertifika No:** 35532

GENEL SATIŞ PAZARLAMA VE YAYINEVİ

Hiperlink Eğitim İletişim Yayıncılık San. Paz. ve Tic. Ltd. Şti.

Tozkoparan Mah. Haldun Taner Sok. Alparslan İş Merkezi

No: 27 Kat: 6 D: 21 Merter- Güngören / İstanbul

Telefon: 0212 293 07 05-06 Faks: 0212 293 56 58

www.hiperlink.com.tr / info@hiperlink.com.tr

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ONAR GÜNEŞ

Sivas'ın Suşehri ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğretimini Suşehri'nde tamamladı. 1998 yılında Boğaziçi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. 2001 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında “*Mazeretnâme-Şeyh Eşref b. Ahmed*” adlı teziyle Yüksek lisansını tamamladı. 2010 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında “*Fahrî'nin Husrev u Şirîn'i (metin ve tahlil), Nizâmî ve Şeyhî'nin eselerleriyle karşılaştırılması*” adlı teziyle Dr (PhD) unvanını aldı. 1998-2003 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığında öğretmen, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında kitap yazarı olarak çalıştı. 2003 yılından beri İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Türk İslam Edebiyatı Anabilim Dalında Dr. Öğr. Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Divan Edebiyatı, Mesnevi Edebiyatı, Türk-İslam Sanatları-Edebiyat İlişkisi, Edebiyat Öğretimi üzerine araştırma yapmakta olan yazarın uluslararası ve ulusal makaleleri, bildirileri ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR

1973 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlk ve orta öğretimini Edirne Keşan'da tamamladı. 1994 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünden mezun oldu. 1998 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dokümantasyon ve Enformasyon Anabilim Dalında “*İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Kütüphanelerindeki Hizmet Anlayışına İÜ Yabancı Süreli Yayınlar Toplu Kataloğunun Etkisi*” adlı teziyle Yüksek lisansını tamamladı. 2008 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalında “*Türkiye’de Tıp Kütüphanelerinde Elektronik Süreli Yayın Hizmetleri Yönetimi*” adlı teziyle Dr (PhD) unvanını aldı. 1996-2018 yılları arasında Öğr. Gör. Dr. olarak İstanbul Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Kütüphanesi’nde çalıştı. 2018 yılından beri Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Bilgi Yönetimi ve Teknolojisi Anabilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Üniversite ve araştırma kütüphaneleri, tıp kütüphaneciliği, toplam kalite yönetimi, kanıta dayalı uygulamalar, kanıta dayalı bilgi hizmetleri, elektronik kaynak yönetimi, bilgi okuryazarlığı, sağlık okuryazarlığı konularında araştırmalar yapmakta, ulusal ve uluslararası makaleleri, bildirileri, posterleri, kitapları bulunmaktadır. Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi ve ÜNAK’ın Tıp ve Sağlık Bilimleri Çalışma Grubunun bir üyesidir. Ayrıca 2007 yılından beri EAHIL (**The European Association for Health Information and Libraries**) Avrupa Sağlık Bilimleri ve Kütüphaneleri Derneği’ne üyedir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 7

BİRİNCİ BÖLÜM

DİL..... 13

Professional Development for EFL/ESL Language
Teachers in the 21st Century 15

Avrupa Ortak Başvuru Metni Kapsamında Yabancı Dil
Almanca ve Arapça Temel Seviye Ders Kitaplarının
Okuma Becerisi Etkinlikleri Bakımından

Karşılaştırılması..... 37

Büveyhî Hükümdarı Adudüdevle (M.S. 978-983)

Zamanında Edebî Çevreye ve Dil Çalışmalarına

Genel Bir Bakış 66

İKİNCİ BÖLÜM

EDEBİYAT 91

Şeyh Gâlib'in Hüsn ü Aşk'ında Bezm..... 93

Kâinat Aynasına Hikmet Dolu Bir Bakış: Âşık Paşa ve
Garib-nâme'si 132

İlk Dönem Tasavvuf Klasiklerinde Hz. Ali'nin

Hikmetli Sözlerinin Yeri ve Etkisi..... 168

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TARİH..... 195

Bulgaristan ve Türkiye'nin Kültür ve Kütüphanecilik

Tarihinde İki Önemli Kurum: Chitalishteler ve

Halkevleri..... 197

Türk-İslam Medeniyetinde Değerlerin İnşası ve

Değerleri Taşıyan Bir Form Olarak Nevruz.....220

15. Yüzyıl İstanbul Kara Surlarında İnşa ve Onarımlar	244
İlkçağ Kütüphaneleri: Eski Yunan ve Roma Kütüphaneleri Örnekleri	275
Bir Amerikalı Seyyahın Gözünden Konya	300
İslam Medeniyetinin Ortaya Çıkışı ve Batı Üzerinde Bıraktığı Etkileri	339
Karaman Tarihî Kalesi'nin Yeniden Kullanım Olanaklarının Değerlendirilmesi.....	371
On the Ottoman and the Byzantine Empires' Political Relationships Between in 1402-1451	403
Osmanlı Müesseselerinin Yazılı Kaynakları.....	433

ÖNSÖZ

Dil, edebiyat, tarih, sanat, mimari, sosyoloji, ilahiyat gibi insan ve toplum bilimi alanlarını kapsayan yazıların yer aldığı “*Dil - Edebiyat ve Tarih Araştırmaları*” adlı çalışmamız Haziran 2019’da okuyucusu ile Hiperlink Yayınları vasıtası ile buluşmuştu. Gerek kapsamı gerekse içeriği itibari ile okuyucusunun büyük takdirini toplayan bu çalışma bizleri ziyadesi ile mutlu etmiş olup, söz konusu çalışmanın devamı olarak “*Dil - Edebiyat ve Tarih Araştırmaları II*” adıyla alanında uzman araştırmacıların yazarlığını yaptığı 15 farklı araştırma yazısının yer aldığı bu kitap çalışmasının ortaya çıkması konusunda bizleri motive etmiştir.

Bu motivasyon neticesinde ise üç bölümden ve İngilizce ve Türkçe kaleme alınmış toplam on beş farklı araştırma yazısının yer aldığı “*Dil - Edebiyat ve Tarih Araştırmaları II*” adlı eser meydana getirilmiştir. Bu eser sayesinde, alan araştırmacılarının ortaya koyduğu yeni fikirler ile dil, edebiyat ve tarih alanında yeni çalışmaların ortaya çıkarılması ve bunların araştırmacı ve okuyucuların istifadesine sunulması temenni edilmektedir. Zira Türkiye’de büyük bir literatür eksikliğinin olduğunu düşündüğümüz söz konusu alanların zenginleşmesi, Türk dili, Türk edebiyatı ve Türk tarihinin zenginleşmesi anlamına gelecektir.

Kitabın ilk bölümünde dil alanında yazılmış üç makale yer almaktadır. *21. Yüzyılda Yabancı Dil Öğretmenleri İçin Mesleki Gelişim Uygulamaları* adlı çalışması ile yabancı dil öğretmenlerin meslekî gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlayan Dr. Öğr. Üyesi Burcu ŞENTÜRK’e; *Avrupa Ortak Başvuru Metni Kapsamında Yabancı Dil Almanca ve Arapça Temel Seviye Ders*

Kitaplarının Okuma Becerisi Etkinlikleri Bakımından Karşılaştırılması adlı makale ile alan yazınına katkıda bulunan Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin DEMİR ve Öğr. Gör. Dr. Ayşe ADIYAMAN'a; *Büveyhî Hükümdarı Adudüdevle (M.S. 978-983) Zamanında Edebî Çevreye ve Dil Çalışmalarına Genel Bir Bakış* başlıklı yazısıyla Arap edebiyatının siyasi, sosyal ve kültürel açıdan en parlak dönemlerinden biri kabul edilen Adudüdevle dönemini ele alan Arş. Gör. Fuat DAŞ'a teşekkür ederiz.

Estetik zevkin gelişmesi, kültürel değerlerin somut olarak ifade edilmesi ve yorumlanması, sürdürülen hayatın farklı bir dikkat ve duyarlılıkla dile getirilmesi bakımlarından son derece önemli işlevlere sahip olan edebiyat alanına ait makalelere kitabın ikinci bölümünde yer verilmiştir. Dîvân şiirinin son büyük şairi Şeyh Gâlib'in kaleme aldığı *Hüsn ü Aşk* mesnevisinde, bezm geleneğinin nasıl ele alındığını işleyen *Şeyh Gâlib'in Hüsn ü Aşk'ında Bezm* başlıklı makalesiyle edebiyat öğretmeni Nagihan DİREK'e; Aşık Paşa tarafından yazılan, Türk dili tarihinin en önemli kaynaklarından biri olan döneminin sosyal, kültürel ve fikrî hayatına ayna tutan *Garib-nâme*'de insani erdemler konusunu işleyen *Kâinat Aynasına Hikmet Dolu Bir Bakış: Aşık Paşa ve Garib-nâmesi* adlı makaleyle Dr. Öğr. Üyesi Özlem ONAR GÜNEŞ, Öğr. Gör. Zehra ŞİMŞEK'e; *İlk Dönem Tasavvuf Klasiklerinde Hz. Ali'nin Hikmetli Sözlerinin Yeri ve Etkisi* başlıklı çalışmasıyla sûfilerin en çok etkilendikleri ve maneviyat alanında rehber olarak gördükleri Hz. Ali'nin tasavvufa dâir sözlerini inceleyen Dr. Öğr. Üyesi Veysel AKKAYA'ya katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Son bölümde ise tarih ve kültüre dair makaleler yer almaktadır. *Osmanlı Müesseselerinin Yazılı Kaynakları* başlığı altında Osmanlı medeniyeti, müesseseleri veya o dönemde yaşamış herhangi bir kişi hakkında araştırma yapacak olan araştırmacıların başvuracağı temel kaynakları ele alan Prof. Dr. Ziya KAZICI'ya; *Bulgaristan ve Türkiye'nin Kültür ve Kü-*

tüphanecilik Tarihinde İki Önemli Kurum: Chitalishteler ve Halkevleri adlı makale ile Bulgaristan'ın kültür ve kütüphanecilik tarihinde son derece önemli bir yere sahip olan ve günümüzde de Bulgaristan'ın en yaygın kütüphane ağı ve toplumsal merkezleri olan chitalishteler ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş döneminin önemli eğitim ve kültür kurumlarından birisi olan halkevlerini genel hatlarıyla inceleyen Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ALTAY'a; Türk toplumunun taşıyıcı formlarından biri olarak kabul gören Nevruz'u işlediği *Türk-İslam Medeniyetinde Değerlerin İnşası ve Değerleri Taşıyan Bir Form Olarak Nevruz* başlıklı çalışmasıyla Dr. Öğr. Üyesi Faruk KANGER'e; *15. Yüzyıl İstanbul Kara Surlarında İnşa ve Onarımlar* adlı makalesiyle doktora öğrencisi Fatih SARİMEŞE'ye; kitap ve kütüphane tarihi açısından önem taşıyan ve bilinen ilk kütüphane örneklerini inceleyen *İlkçağ Kütüphaneleri: Eski Yunan ve Roma Kütüphaneleri Örnekleri* başlıklı çalışmasıyla Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR'a; Amerikalı Walter Augustus Hawley'in seyahatnamesinde, Konya'nın somut ve somut olmayan kültür zenginliklerinin edebî ve samimi bir dille nasıl ele alındığını anlatan *Bir Amerikalı Seyyahın Gözünden Konya* başlıklı makaleyle Dr. Öğr. Üyesi İlker Mete MİMİROĞLU, Arş. Gör. Cahit KARAKÖK'e; *İslam Medeniyetinin Ortaya Çıkışı ve Batı Üzerinde Bıraktığı Etkileri* adlı çalışmasıyla Dr. Mehmet BÖLÜKBAŞI'na; *Karaman Tarihî Kalesi'nin Yeniden Kullanım Olanaklarının Değerlendirilmesi* adlı makaleyle Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KORUMAZ ve Lisans öğrencisi Ş. Sena KAYHAN'a; *Osmanlı İmparatorluğu ile Bizans İmparatorluğu Arasındaki Siyasal İlişkiler Üzerine (1402-1451 Yılları Arası)* adlı makalesiyle Öğr. Gör. Tunay KARAKÖK'e ve alan editörü olarak kitabımıza katkıda bulunan Dr. Öğr. Üyesi Osman YILMAZ'a teşekkürü bir borç biliriz.

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ONAR GÜNEŞ

Dr. Öğr. Üyesi Huriye ÇOLAKLAR

İstanbul 2019